

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

O vprašanju glede zgradbe dežel. norišnice in bolnišnice.

(Piše dežel. posl. dr. Aleksij Rojic.)

(Dalje.)

Ta bolnišnica je nadalje tudi jedina izmed vseh bolnišnic, katere vzdržuje in vodi red usmiljenih bratov, kateri se je izjemno in po dolgem prizadevanju podelila pravica javnosti. Za to pravico se ima ista zahvaliti prizadevanju deželnega odbora goriškega. Vsled tega ima dežela dvomljivo ugodnost, usmiljenim bratom priskrbovati denar za prehranjenje bolnih deželanov, ki se zdravijo v njihovi bolnišnici ter ob enem nositi tudi vso moralno odgovornost; nima pa niti pravice vprašati, še manj pa se celo prepričati o tem, ali izpolnjuje bolnišnica svojo s pravico javnosti združeno dolžnost nasproti deželanom-bolnikom, kakor tudi nima pravice vprašati in se o tem prepričati, kdo vsprejema bolnike, kdo jih zdravi, kdo jim streže in kdo jih odpušča!

Red nastavlja in odstavlja zdravnike in postrežno osebje kakor se mu zljubi.

V tem pogledu vladajo v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici razmere, o katerih mi je pisal c. kr. profesor in predstojnik psihijatrične klinike na dunajski univerzi, baron dr. Krafft-Ebing dne 19. januarja 1884 sledeče:

„Zdravniške razmere vaše bolnišnice se mi zdijo prežalostne. Ne morem razumeti, kako se more prepustiti jednemu redu javno bolnišnico in obenem tudi norišnico ne le kar se tiče ekonomične uprave, marveč tudi kar se tiče zdravljenja.

Prvi pogoj za kolikor toliko urejeno pravico se mi zdi, naj bi dežela svojo javno bolnišnico prevzela v svojo lastno režijo ter nastavila zdravnika voditelja, kateri bi bil deželni oblasti podrejen in odgovoren“.

Kar se tiče mestne ženske bolnišnice, obsega stavbišče na katerem je sezidana, 1751 □ sežnjev in se nahaja v njej 200 postelj. Ne odgovarja pa istotako kakor bolnišnica usmiljenih bratov v nobenem pogledu zahtevam, katere se stavijo dandanes do takih zavodov.

Prednost pa, katero ima ta bolnišnica pred ono usmiljenih bratov, je ta, da se nahaja zunaj mesta, da ni obdana od drugih hiš in visokih zidov in da je torej na prostem. V ostalem pa se sklicujem glede te bolnišnice na to, kar je pisal o njej primarij gospod dr. A. Pontoni v svoji brošuri, izdani meseca aprila leta 1900 pod naslovom: „Considerazioni circa tre proposte della Giunta Provinciale di Gorizia sulla questione del manicomio. Gorizia, Tipografia Seitz, 1900“, posebnost pa glede okuženja tal. On pravi namreč, da je v nekem tozadevnem spo-

ročilu na magistrat istega opozoril, da ne bi bilo nobeno čudo, ako bi nekega dne zadela mesto Gorico nesreča, kakršna je zadela mesto Pulj, namreč da bi se iz tega ognjišča, t. j. iz mestne ženske bolnišnice — razširila huda epidemija po celem mestu. Iz tega naj pa vsakdo razvidi, koliko nevarniša je v tem oziru bolnišnica usmiljenih bratov.

Tudi v mestni ženski bolnišnici, v kateri mestna občina goriška nastavlja, plačuje in odpušča zdravniško in postrežno osebje, ne pristojajo deželi glede bolnikov, kateri se tam oskrbujejo na deželne stroške, nikaka kontrola, dasiravno je plačala dežela n. pr. leta 1899. za oskrbo svojih bolnikov, katerih je bilo isto leto 413 v tej bolnišnici, 21.384 K.

Ali nedostatek, da ne pristojajo v tej bolnišnici deželi kontrola, ne pride pri tej bolnišnici toliko v poštev, kakor pa pri bolnišnici usmiljenih bratov, ki je privatno podjetje tega reda.

Podjetnik prvomenovane bolnišnice je namreč javna moralna oseba, mesto Gorica, katera nudi v tem svojstvu vse drugače jamstvo, nego privatna oseba.

Ker so v obče našim deželanom bolnišnične razmere, kar se tiče lokalnih zdravstvenih in drugih odnošajev, nezane, čemur se ni čuditi, ker istih še celo taki ne poznajo, kateri bi jih morali poznati, vdobé se med njimi tudi taki, ki si poiščejo raje najbližjo ter v središču dežele ležečo bolnišnico, nego pa da bi doma brez zdravniške pomoči in tudi vsake druge postrežbe podlegli boleznim.

Zato se pa zgodi, da sta večkrat obe bolnišnici glede prostorov 3. razreda, posebno pa ona usmiljenih bratov prenapolnjeni. To pa v prvi vrsti za to, ker odpade preveč prostorov na plačujoče bolnike 1. in 2. razreda in za redovnike. To je pa tudi krivo, da ta zavoda tudi tem odnošajem primerno vspevata.

Bolniki pa, katerim so znane razmere v naših bolnišnicah ter jim ne delajo ovir potni stroški, poiščejo si bolnišnic izven naše dežele. Najraje se podajo v tržaško mestno bolnišnico, katera izvrstno vspeva bodisi v zdravstvenem kakor tudi v gospodarskem oziru. Na ta način gre pa tudi denar iz naše dežele.

Število telesno bolnih oseb naše dežele, ki se nahajajo v ptujih bolnišnicah, nam ni znano, kakor nam tudi ni znano, koliko dni se kateri teh bolnikov v istih zdravi, zato pa tudi ne moremo določiti, koliko denarja gre vsako leto iz dežele in ki je za nas popolnoma izgubljen.

V tem pogledu so nam na razpolago samo one svote, katere naša dežela za bolnike, ki se nahajajo v vnanjih

bolnišnicah, ali založi, ali pa sama plača. Že te številke same na sebi dokazujejo neovrgljivo, da je tudi v gospodarskem oziru zidanje današnjim zahtevam zadostujoče deželne bolnišnice mnogo nujneje nego pa norišnice.

V dobi šestih let namreč od l. 1895 do vštete l. 1900 je dežela 941.480 K za telesno bolne osebe deloma založila, deloma pa tudi sama plačala. Od tega je odpadlo samo na Trst 481.025 K, torej več nego polovica cele svote. Priponiti pa treba, da v letih 1895 do 1899 ni znašala dnevna pristojbina za oskrbo v tržaški bolnišnici 2 K, kakor znaša od tedaj.

V tej šestletni dobi sta dobili tukajšna bolnišnica usmiljenih bratov in mestna ženska bolnišnica od dežele za telesno bolne osebe samo 291.045 K.

V tej dobi so pa znašali skupni stroški, katere je plačala dežela za umobolne, ki so bili ohranjeni v raznih norišnicah, 458.130 K. Od tega denarja sta pa vdobili največ tukajšna bolnišnica usmiljenih bratov in pa tukajšna mestna ženska bolnišnica; ta denar je potemtakem ostal v deželi.

Kot poseben vzgled naj služi v tem pogledu leto 1900. in prvi semester 1901.

V letu 1900 je plačala dežela za somatične bolnike v vnanjih zavodih in sicer mestni bolnišnici v Trstu 80.945 K, drugim zavodom pa 34.088 K, torej skupaj 115.033 K. V teku l. semestra 1901 se je plačalo bolnišnici v Trstu 82.925 K, drugim zavodom pa 18.251 K, skupaj torej 101.176 K. Torej za l. 1900 in v teku prvega semestra leta 1901 skupaj 216.209 K.

V letu 1900 in v teku l. semestra 1901 je plačala dežela skupnih oskrbnih stroškov za umobolne le 124.919 K. Od te svote je dobila bolnišnica usmiljenih bratov 49.193 K, tukajšna mestna ženska bolnišnica pa 39.722, skupaj 88.915 K, kateri denar je ostal v deželi in je prišel v prid domačim producentom in delavnim močem, dočim je šlo iz dežele le 36.004 K.

V zadnjih treh semestrih je torej plačala dežela za telesno bolne vnanjim zavodom celih K 216.209, za umobolne pa le K 36.004!!

Jaz nikakor ne dvomim, da bodo naši bolniki še v večji meri hodili v vnanje bolnišnice, ko bodeta obe sklenjeni železnici (Vipavska in Bohinjska) dozidani, od katerih prva (Vipavska) se že gradi in bo prihodnje leto že odprta.

S tema železnicama bo namreč komunikacija naše dežele s Trstom in Ljubljano v vsakem oziru olajšana in ceneja, ne da bi imela do tedaj naša dežela svojo sedanjim zahtevam odgovarjajočo in že davno za nujno potrebno spoznano bolnišnico.

Jezičkova: Ali ste videla novi klobuk gospe kancelistovke?

Kordula: Prav čeden klobuk!

Sladkulja: Da, da, prav čeden klobuk; pa je stal tudi 10 goldinarjev!

— Za kancelistovko!

Kordula: Jaz menim, da ji je mož gotovo dovolil, — sicer pa to ni moja stvar —

(Jezičkova in Sladkulja se pogledujeta pri vsakem odgovoru gospe Kordule.)

Sladkulja: Včeraj je bila pri Vas Kljunovka — stara klepetulja!

Kordula: Menila sem, da je gospa Kljunova Vaša prijateljica?

Sladkulja: Moja prijateljica? hm — da — moja prijateljica že (ustane) s kratka, vidim, da se danes prav ne razumemo. Z Bogom, gospa Kordula, čestitam na poboljšanju, a vse se mi pozdeva, da vam ni danes nič kaj prav!

Kordula (udano): Hvala, gospa Sladkulja; nikomur ne škoduje, če se poboljša.

Sladkulja: O prosim, govorite sama za-se. (Na stran): Ta me ne bo več videla! (Odide).

Stotisočaki, katere plačuje dežela za svoje bolnike v vnanjih zavodih vsled pomanjkanja lastne bolnišnice, so kakor že dokazano, zanjo popolnoma zgubljeni.

Tako je ta nedostatek, ako smem govoriti kakor zdravnik, prava rak-rana na itak gospodarsko - slabotnem telesu naše dežele, kateri mora končno podleči.

Navedene številke govore, ako se jih postavi v zvezo z znano revščino naše dežele, prejasno, kakor da bi bilo potrebno še kaj dostavljati.

Po vsej pravici je torej povdarjal finančni odsek v svojem v seji deželnega zbora dne 4. maja 1900 podanem poročilu in sicer iz znanstvenih, človekoljubnih in narodnogospodarskih vzrokov, da je v prvi vrsti in pred vsem potrebno zidanje deželne bolnišnice.

K razlogom, ki jih je za to navedel, dostaviti je imel še tega, da se v navadni razred norišnice sprejemajo skoro izključno oni domači umobolniki, ki ne morejo plačevati in za katere mora vsled tega po § 1. postave od 17. februarja 1864 drž. zak. št. 22, plačevati dežela. Vsled tega torej ni mogoča amortizacija glavnice, katero bi potrosila dežela iz svojih sredstev za zidanje norišnice in prizidja.

Amortizacija glavnice pa, katere se potrosi za zgradbo deželne bolnišnice, je pa ne glede na dohodke, kateri ji prihajajo od proti plačila v l. in 2. razred vsprejetih bolnikov, tudi zaradi tega omogočena, ker stroške za uboge, ki niso zmožni sami plačevati, ne plača deželni zalag, marveč občine, v katere so isti pripadni.

Na podlagi poročila finančnega odseka bi moral torej deželni zbor skleniti, da se najprej zida deželna bolnišnica.

Ako bi se bilo to sklenilo in bi se bil ta sklep tudi izvršil, bi bili prostori v bolnišnici usmiljenih bratov in mestni ženski bolnišnici, v katerih se nahajajo zdaj telesno bolne osebe, prazni ter tako dolgo na razpolago za ohranitev umobolnih, dokler bi se ne zgradila nova norišnica.

S tem bi bil odstranjen nedostatek, kateri daje če ne izključno, pa vsaj v prvi vrsti vladni povod, da sili na zgradbo nove deželne norišnice in ki obstoja v tem, da so prostori v teh zavodih, namenjeni za ohranitev umobolnih, prenapolnjeni.

Vsled tega bi se pa s sklenjeno zgradbo dežel. norišnice tudi lahko čakalo, ako bi denarne razmere dežele ne dopuščale, da se z njo takoj prične.

Nasprotno pa bi bilo to skoro nemogoče.

Ko bo pa z zgradbo nove norišnice odstranjen zgorej omenjeni nedostatek, bo po mojem mnenju deželna zdrav-

Jezičkova: Hvala Bogu, da se je pobrala! — Torej kako pa je kaj, ljuba gospa Kordula; kako gre z gospodom Gašparjem?

Kordula: Hvala za vprašanje, ljuba gospica Jezičkova, njemu gre prav dobro.

Jezičkova: O, tako nisem menila; jaz sem hotela reči, kako gre vam z njim.

Kordula: Hvala! meni gre dobro!

Jezičkova: Tabrezsrčnazverina!

Kordula: Gospica, tega ne trpim, da tako govorite o mojem možu; kaj takega smem k večjemu reči jaz —

au! — in tudi jaz ne!

Jezičkova (razžaljena): Lejte no, lejte! Kako se je čez noč spremenila gospa Kordula! Od kod prihaja to?

Kordula: Vidite, gospica Jezičkova, to prihaja od tod, da sem pre-mišljevala spoznala, da ni bila krivica vselej na Gašparjevi strani, ampak da sem mu tudi jaz krivico delala in tiste, ki so mi pritrjevale.

(Konec prih.)

LISTEK.

Gospa Kordula.

Vesela igra v 2 dejanjih. Prosto posl. E. Kl. (Dalje.)

Jezičkova: Jaz sem tudi hotela poizvedeti —

Sladkulja: Če je tako, kakor pravijo, je gospa Kordula za me zgubljena.

Jezičkova: Mene tudi ne bo več k njej.

Sladkulja: To bi nas moril dolg čas, ako bi si ne mogle več med seboj pripovedovati, kaj se godi po svetu, ampak bi se nam na vsako vest ugovarjalo: „Prosim gospa ta ali ona, to nas nič ne briga!“

Jezičkova: Ali: „Saj ni mislila tako hudo, sodimo najbolje o njej!“ Smešno!

Sladkulja: Svet je hudoben, pa je, me ga ne moremo spremeniti —

Jezičkova: To pravim tudi jaz —

Sladkulja: Vsak dan je videti to....

Jezičkova: In zakaj naj se o tem ne govori?

Sladkulja: Zakaj neki ne? Toda tiho, tu prihaja, svetnica; zdaj bove videle —

Jezičkova: Da, zdaj se pokaže! (Kordula vstopi).

IV. prizor.

Obe: Dober večer, dober večer, gospa Kordula!

Kordula: Dober večer: Ali Vama ni ljubo sesti?

(Sedejo — odmor).

Jezičkova: Lep večer, nocej!

Kordula: (vlači besede): Da — in niti ni Bog ve, kako toplo!

Sladkulja: Ne, prav nič toplo — (Odmore; med tem si pomigujeta Jezičkova in Sladkulja).

Sladkulja: Kaj pravite o Peropraskovih?

Kordula: Jaz? zakaj? nič; ti ljudje me prav nič ne brigajo.

Sladkulja: No, jaz menim, da si povemo lahko pri vsem tem svoje mnenje o njih.

stvena oblast svojo pozornost gotovo obrnila na razmere gori našete, ki vladajo v bolnišnici usmiljenih bratov in v mestni ženski bolnišnici, v prvi vrsti pa na nevarnost, ki vedno preti najbližji okolici mesta Gorice in naposled deželi sami po bolnišnici usmiljenih bratov na njenem sedanjem mestu.

Da se pa ta nedostatek odstrani, ne preostaja drugega nego da se nemudoma prične zidanje že sklenjene deželne bolnišnice.

Ako pa se ne zidati deželna bolnišnica in norišnica istočasno, kakor bi se imelo zgoditi vsled sklepa deželnega zbora od dne 4. maja 1900, potem pride dežela za sedaj in za bodoče ob ves gori omenjeni dobiček, kateri bi se dossegel z istočasnim zidanjem obeh zavodov in katerega izgubo mora tako uboga dežela kakor je naša, težko občutiti.

Pravo katastrofo pa bi po mojem mnenju povzročil deželni zbor, ako bi proti vsakemu človeškemu domnevanju takoj vsprejel predlog komisije, katero je v ta namen sklical deželni odbor.

(Konec prih.)

Slepar? Kdo?

Kdor hoče razumeti borbo, ki se bije med našo in „napredno“ stranko v zadevi deželne uprave za užitnino in druge naklade, ne sme izpustiti izpred oči našega smotra in nasprotnikovega.

Mi smo uverjeni, da bi nesla užitnina deželi v lastni upravi mnogo več nego potom zakupa in hočemo, da pride ta dobiček deželi t. j. ljudstvu v korist. Za svojo stranko ne iščemo nikakega, ne političnega ne drugega dobička.

„Napredna“ je tudi uverjena, da bi imela dežela dobiček od pobiranja užitnine po lastni upravi. To je priznal sam dr. Tuma na shodu v Vrtojbi dne 19. avgusta l. l.; to je priznala tudi „Soča“, pišoča: „Tisti dobički cele dežele pa naj gredo rakom žvižgati!“ A najbolj jasno se razvidi pa to iz dopisa iz Bolca, v katerem pravi dopisnik v zadevi užitnine, da oni bi bili takoj za deželni užitninski urad, ako bi imeli Slovenci večino v deželnem zboru.

Nasprotna stranka se boji pa deželnega užitninskega urada, ker bi imel po njenem mnenju „veliko moči in upliva na krčmarje in mesarje in bi vdobil tako v odvisnost oni stan, ki je temelj in opora „narodno-napredne“ stranke, in ob enem stan, od katerega je odvisna bodočnost naše dežele“.

Ako odvzameš torej tej stranki užitnino in druge naklade, spodbiše ji stajalo in jo uničijo. Deželna režijska bi ji bila smrtni udarec, to je njen predsednik brez ovinkov povedal na shodu v Vrtojbi. Za to je šel tudi A. Gabršček sam k zakupniku, mu razodel svoje misli o užitnini ter se izjavil, da oni so proti nameram deželnega odbora.

Tu torej boj iz prepričanja za blaginjo ljudstva in dežele, tam za obstanek stranke, za eksistenco. Tu temelj — resnica, tam oporekanje in nasprotovanje našim dokazilom in trditvam vkljub nasprotnikovemu prepričanju, da so te povsem utemeljene in istinite, iz strahu za obstanek. Zato operira tudi nasprotnik s psovanjem, pretenjem in takimi sredstvi, katerih se poslužujejo le oni, kojim je naloga zagovarjati slabo stvar proti svojemu boljшему prepričanju.

To mora poznati in vedno pred očmi imeti, kdor hoče dobro razumeti ta boj ter pravilno tolmačiti že nadpis „Sleparju našega ljudstva“ onih „Sočin“ člankov, katere podpisuje Andr. Gabršček.

Potem razume tudi, zakaj reži član kar s svojimi zobmi proti dozdevnemu dopisniku, zakaj stiče po njem, dasi gre tu za stvar in ne za osebo. In ker misli, da ga je iztaknil med c. kr., namiguje vladi, naj bi storila svojo dolžnost, kajti on „svoboden državljan“ ne trpi tega, da bi mu kdo drugi ugovarjal, posebno z razlogi in dokazili, katerih ne more ovreči. Takega drzneža je treba takoj izročiti policiji in če bi bil c. kr., vlada ga mora — potipati. No k sreči jamči že ime člankarjevo zato, da njegovi članki zgreše zaželjeni namen.

Le tako je tudi razumeti, kako je mogoče, da trdi stvari, ki so naravnost smešne. V prvem članku piše namreč med drugim: „Dr. Tumova naloga ni bila, da se je bavil s tem vprašanjem ter v kratkem času dognal vse to, česar do danes še nihče ni mogel dognati“.

No, čegova je pa naloga, da se bavi z deželno užitnino, če ne Tumova, ki je **referent** o užitnini v dež. odboru? Kdo naj se bavi v prvi vrsti z vojnimi zadevami, če ne vojvoda? In koliko časa bi potreboval ta gospod, da bi je dognal? Sam je priznal, da ga je nekdo že prvo leto, ko je bil odbornik, t. j. leta 1895 opozoril na eminentno važnost tega vprašanja, a do sedaj je ni še proučil. V petih letih se da kaj storiti in izpeljati, posebno pa tedaj, če ima kdo tak „organizatoričen talent“ kakor dr. Tuma in — dobro voljo.

Če bi bila na strani poročevalčevi ta, bi bil deželno užitninski urad že davno uveden in dežela ne bi bila sedaj trpela ogromne škode. Čemu čakati, da šele finančni odsek in deželni zbor to urgirata?

Iz tega se razvidi, koliko je vredna kost, na kateri gloda „Sočin“ člankar, da je bil merodajen za odškodnino naši deželi konsum l. 1899.

Izvestno je tudi, da bi bila sprejela dežela lani že pobiranje užitnine v svojo režijsko, ako ne bi bila zaprečila tega „narodno-napredna“ stranka, s tem, da je prigovarjala krčmarje, naj ne dadó pooblastil dež. odboru. In zelo verjetno je, da bi bili državni poslanci goriški letos dosegli boljše pogoje v zadevi deželne odškodnine, ako bi bili imeli potrebnih podatkov za prve tri ali štiri mesece, koliko donašajo žganjine v lastni režijski.

Taki so razlogi, katere navaja „Sočin“ člankar v svrhu, da bi opravičil svoje postopanje in drugih v zadevi užitnine. In ker nima boljših, zato pa meče okolu sebe s sleparji in enakimi lepimi pridevki, zato maha okolu sebe kot besen in vpije in kriči, da bi oglušil — davkoplačevalce.

Tem potom ne pojde!

Deželni odbornik dr. Tuma.

Kot somišljenika in sodelovalca sprejeli so ga naši med se ter poverili mu vse, kar so imeli. Kot svojeglavež in vsega vedež spravil se je nad vse ter pokazal jim roge. Ti, ki so mu pripomogli do vsega, so troli in lenuhi, on jedini delavec pod solncem in luno. Winkler, Tonkli, Abram so proti temu velikanu ničle, ki v 25 letih z vsemi drugimi skupaj niso nič storili. Še le on je spoznal besedilo in pravi duh deželnih zakonov ter začel izvajati jih že v drugem letu svoje deželnozbornske vlade po svoje v nasprotju z dotedaj nepretrgano in neizpodbitno navado. S kakimi uspehi, v kako veliko korist in zadovoljnost ljudstva, pričajo prepiri, ki so nastali za njegove vlade v malone vseh občinah po deželi, priča peticija, katero je vložilo na deželni zbor županstvo cerkljansko, največje v slovenskem delu dežele, ki se tako glasi:

Vis. dež. zbor!

Do leta 1897 bilo je in sicer od nekdaj v navadi v tukajšnji županiji, da je oskrb domačih ubožcev plačevala vsaka davčna občina sama za se, katere oskrbi pa občanarji niso vselej le v gotovem težko pridobljenem denarju plačevali, marveč so navadno ubožce oskrbovali s pridelki, z obliko, ali so jih preživljali od hiše do hiše, da so davkoplačevalci le malo občutili denarno breme oskrbi, katero jih dan danes čim dalje bolj tlačí.

Leta 1897 je visoki deželni odbor določil, da oskrb ubožcev naj zalaga skupno županstvo enako, kakor se zalagajo bolniški stroški, na kar pa so se to odredbo v preteku treh let ti stroški potrojili.

Če primerjamo stroške v našem županstvu, katere so plačevale posamezne

davčne občine za oskrb ubožcev, so ti znašali v celém županstvu iz leta 1895 in 1896 skupaj kron 1.506-91; — odkar se pa stroški zalagajo iz skupnega, so ti narastli za leto 1899 in 1900 vkup na 4.971 35 kron.

Vkljub visoko naraslim stroškom so ubožci manje zadovoljni, kakor prej z domačo oskrbo, ker so ti kričeče p. razdeljeni na posamezne davčne občine v razmerju izravnih davkov, kakor kaže tu priložena razdelitev oskrbovalnih stroškov pod A) za leti 1899 in 1900.

Še bolj kričeče in neopravičeno je razmerje glede vzdrževanja in graditve občinskih cest in mostov, o katerih je visoki deželni odbor zajedno odredil, da se imajo ti stroški zalagati iz skupne občine.

Vsled odrejene skupnosti se vedno od županstva zahteva le denarnih podpor, ter občine uprav tekmujejo, katera bi si več na škodo druge izkoriščala denarnih sredstev iz skupne blagajne, kar povsem kaže razdelilnik podpor iz leta 1899 in 1900.

Kakor razvidno iz gori navedenega razdelilnika, nekatere občine niso do leta 1897 za svoje občinske poti v denarju ničesar prispevale, marveč so vse potrebno delo z robotami opravile; sedaj so pa ravno one občine tiste, katere zahtevajo največ podpor v denarju iz skupne blagajne, na primer, če se vpošteva v razdelilniku davč. občino pod tek. št. 9, je v letih 1895 in 1896 imela skupno le 4 krone denarnih stroškov, nasprotno odkar sestroski iz skupnega zalagajo, narastla je velikanska razlika v potrebi, ter je občina v letih 1899 in 1900 porabila iz skupnega K 1.223-10, kar gotovo ni mala razlika.

Nasprotno pa so preje nekatere občine več potrosile v ta namen iz svoje občine, sedaj se pa izogibajo množiti stroške na skupno, dasiravno jim to nič ne hasni, ker jih pa druge občine oškodujejo.

Cestni zakon iz leta 1894 ne pozna davčnih občin, med katerimi so vendar velikanske razlike glede davka in cestnih potreb, kakor ravno je razvidno iz tu priloženega razdelilnika pod B).

Neopravičeno bi bilo tudi zahtevati po določbi cestnega zakona, da one davčne občine, ki so si uže preje zgradile občinske ceste v lastnem področju se svojimi robotami in denarnimi prispevki, naj sedaj gradijo nove občinske ceste onim nemarnim občinam, katere do danes v tem niso še ničesar storile, ter niso preje novčiča žrtvovale za zgradbo prvih.

Tukajšnje občinsko starešinstvo, uvidevši velikansko razliko med prejšnjimi in sedanjimi ubožno-oskrbovalnimi stroški, kakor tudi med stroški za vzdrževanje občinskih cest in mostov, sklenilo je soglasno v starešinstveni seji dne 2. aprila t. l., da je naprositi visoki deželni zbor, da tu navedene resnične razloge, po kateri preti kmetskijsstvu v malo letih popoln propad, uvažuje ter da deluje v to, da se gori omenjeni postavi glede oskrbe domačih ubožcev pa vzdrževanja in graditve občinskih cest v toliko premenita, da bode vsaka davčna občina sama za se prenašala te stroške, oziroma da dovoli županstvom v to polajšavo, da se ti stroški zalagajo po krajevnih razmerah, **kakor je bilo to običajno do l. 1897.** (Sledi odpis sejnega zapisnika pod prilogom 2).

Udano podpisano županstvo prosi visoki deželni odbor, da blagovoli ta sklep visokemu deželnemu zboru predložiti in priporočiti.

Županstvo v Cerknem,
dne 14. jun. 1901.

A. Kosmač l. r.
župan.

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov. — Naš deželni zbor je zopet pri delu. Učitelji sicer ne pričakujemo od tega zasedanja

kaj posebnega, k večjemu, ako se kaj izboljša glede pokojnin, katere pa že tako malokdo uživa — po 43-letnem službovanju!

Nekaj bi se pa vendar-le lahko tudi za nas storilo, ne da bi bilo treba nakladati deželi novih žrtev, ali vsaj ne občutljivih. Pri nas imamo plače treh vrst: po 1000 K, 1200 K in 1400 K. Postava določa, da $\frac{1}{3}$ stalno nameščenih učiteljev uživa plačo I. vrste, $\frac{2}{3}$ II. vrste in $\frac{2}{3}$ III. vrste. Toda ta postava se ne izvršuje od okr. šol. sveta vselej tako, kakor bi bilo učiteljstvu prav.

Stalno nameščenje se zavlačuje in s tem tudi pomikanje v višji plačilni vrsti. In še tedaj, ko učitelj misli, da je dosegel dolgo zaželjeni pobojšek, se mu odteza košček kruha, dokler se hoče. Za primer navajam sledeče. V goriškem okraju so bila nekatera učiteljska mesta razpisana že meseca novembra, a dotična imenovanja in s temi v zvezi stoječe pomaknenje v višji plač. vrsti se niso še sedaj po osmih mesecih izvršila! Pri znani učiteljski „mizeriji“ bi bilo pač želeti, da se take zadeve kolikor mogoče hitro rešujejo.

Tudi se večkrat pripeti, da pri pomikanju v višji plač. vrsti odločuje priateljstvo in protekcija in ne pravica. Vsem takim in enakim nepravilnim in škodljivim odnošajem bi deželni poslanci lahko prišli v okom, ako bi dotično postavo glede plač primerno spremenili n. pr. tako, kakor je na Štajerskem, po službenih letih. Tam imajo učitelji III. plačilnega razreda prvih 10 let 1000 K, drugih 10 let 1200, tretjih 10 let 1400 K in zadnjih 10 let 1600 K. Ali bi ne bilo mogoče tudi pri nas plače jednako urediti? Letos se sicer to ne dá izvesti, pač pa bi se lahko to zadevo izročilo deželnemu odboru, da v prvem prihodnjem zasedanju stavi v tem obziru primerne predloge. Gospodje poslanci lahko sami uvidijo opravičenost take spremembe in prepričani smejo biti, da s tako ureditvijo plač zelo ustrezajo vsem značajnim učiteljem.

Za tako ureditev plač poganjajo se učitelji tudi drugod, tako n. pr. so istrski učitelji izrazili v „Naši Slogi“ željo po jednakej ureditvi.

Naj bi gg. poslanci blagohotno uvaževali to splošno željo učiteljstva.

Iz Kobarida. — (Nalivi v kobariskem okraju in po njih provzročene poškodbe). V noči mej 12. in 13. tega meseca nastal je in razsajal je silen vihar z gromenjem in treskanjem in dež je lil kakor bi se bil oblak vtrgal. Bilo se je bati, da bo veliki trg sv. Antona, dne 13. t. m., zaprečen. Toda zjutraj je prenehalo deževje in trg se je še dovolj mirno vršil.

Došla pa je iz Breginja vest o veliki škodi, ki jo je napravila toča, da so plohe splavile iz njiv rodno plast zemlje in hudourniki na njeno mesto grušča nanosili.

V noči od 13. na 14. dan t. m. so se plohe ponovile in razsajal je vihar zopet. V Kobaridu so oživel po vseh hišah, ob vznožju griča sv. Antona, studenci in stala je voda po kleteh in vežah, kuhinjah in izbah. Lilo je potem skoraj nepretrgoma v petek in soboto noč in dan. V Kobaridu je bilo vse pod vodo. Idrija, Soča, Nediža kakor tudi vsi hudourniki so narasli v taki meri, da najstarejši možje tega ne pomnijo. Bil je pretrgan promet na vse strani. Soča je kazala pod Laderskim mostom pravo „Seilo in Karibdis“, preplavila je celo ravan med Iderskem, Ladro in Smastjo popolnoma. Gorje vsem njivam in travnikom!

Med Staroselom, Sužidom in Kobaridom je bilo jezero čez celo dolino in znani Šjak je strahovito deloval in vsipal grušča iz Matajurja v dolino.

Vse seno je bilo v tej dolini še na stebalu in je sedaj popolnoma zablaceno, da ni za drugo rabo, nego za steljo. Velika škoda je tudi po njivah, katerim je povodenj odplavila zemljo s pridelki vred.

Tretje jezero je kazala Nediža, ki je s svojo vodo segala celo v vas Robič in po vsem polju gori pod Kred.

Najhujšega se je bilo bati v Kotarskih vaseh. Ljudje so bili noč in dan na nogah in bali se, da se celo Stolovo podnožje spolzne Nediži v strugo. Povsod so se delali usadi in padali nižje. Tak usad je pal tudi velikemu mostu nad Kredom v žrelo, ga zaprl in voda je potem most razdrila in kamenje zavalila tja doli v Nedižino strugo.

Z eno besedo, bilo je kakor bi bili vsi elementi zbesneli.

V nedeljo je potem ta sila prenehala in mogoče je bilo deloma škodo pregledati.

Vse poti so razdijane po županijah Trnovo, Dreženca, Libušnje, Idersko, Livek, Kobarid, Kred, Sedlo in Breginj. Na Iderskem progu je tudi pol Sočinega branu izginilo.

Mladi cestni odbor kobariški je v posebnih stiskah in ne ve, kdaj bo vse to popravil in poplačal, kar je škode samo na okrajnih cestah.

Politični pregled.

Štrajk ital. isterskih poslancev.

Italijanski listi in lističi, ki izhajajo v Trstu in v Istri, so se jako hudovali, da je bil isterski deželni zbor letos sklican v Koper in ne v Poreč, kakor je bilo bajе vže določeno. Že 17. t. m. so se imeli sniti italijanski poslanci v Trstu, da se pomenijo, kako stališče naj bi zavzeli proti temu, da je sklicala deželna vlada deželni zbor v Koper in ne v Poreč. To zasedanje pa je bilo odloženo na dan 20. t. m. predpoludne namreč na dan sklicanja deželnega zbora. Vse je bilo radovedno, kaj bodo skuhali in kaj kuhajo ti ljudje, in v resnici so nekaj skuhal. Ko se je sešel v četrtek deželni zbor v sejo, h kateri so prišli italijanski in hrvatsko-slovenski poslanci in je deželni glavar pozdravil zbrane samo v italijanskem jeziku, a vladni zastopnik namestništveni svetovalec Fabiani v italijanskem in hrvatskem jeziku, je prečital deželni glavar dopis, v katerem mu je bilo naznanjeno, da se skliče deželni zbor isterski v Koper; na to pa vstane predsednik kluba ital. poslancev, prečita neki protest ter zapusti dvorano, kakor so seveda storili tudi vsi ital. poslanci. Ostali so v dvorani torej le deželni glavar, vladni zastopnik in hrv. slovenska deželnozborska manjšina. Deželni zbor je postal vsled tega nesklepčen in morali so seveda vsi iti — domov. Torej nekaj originalnega, da v e č i n a štrajka! Stvar postaja zanimiva; sicer pa smo med zadnjimi, ki bi bili tega mnenja, da bodo Lah popustili, ampak prepričani smo, da popusti — vlada.

Jako drago bi nam bilo seveda, ako bi se varali.

Cesar v Slavoniji.

O priliki udeležbe jesenskih vojaških vaj na Ogerskem in Hrvatskem se hoče pomuditi Nj. Vel. cesar tudi nekaj dni v Slavoniji in sicer v Doljnem Miholjcu. To se bo zgodilo v času od 10. do 13. septembra. Za to bivanje cesarjevo v Slavoniji se že delajo najobsežnejše priprave.

Domače in razne novice.

Dnevni red V. seje deželnega zbora dne 24. junija 1901 ob 5. uri pop. — Vladni predlog, da se raztegne pogodovanje Krasa tudi na polit. okraj toliminski in na nekatere občine kanalskega okraja. 1. Utemeljevanje predloga dr. Gregorčič-a o ukrepih proti poškodbam vsled povodnji v toliminskem okraju. 2. Utemeljevanje predloga prof. Berbuč-a za stran imenovanja odseka za preiskavo razmer na tuk. gimnaziji in realki. 3. Utemeljenje predloga prof. Berbuč-a o letnem državnem prispevku deželnemu šolskemu zalogu. 4. Utemeljenje predloga g. Verzeznassi-ja, da se odpomore Furlaniji, poškodovani po povodnji. 5. Prasanje za pooblastilo postopati proti nekemu poslancu. Poročilo deželnega odbora. 6. Zakon o občinskih takсах. 7. Zakon o uvrstitvi nekaterih cest. 8. Izbris zastanka pok. dežel. računarja A. Jeglič-a. 9. Računski sklepi za l. 1900 po dežel. odboru oskrbovanih zalogov. 10. Prispevki davč. občini Kamnje za obrambena dela pri Soči. 11. Stalni letni prispevki šolskim zavodom „V. Frinta“ in „Šolski Dom“.

Smrtna kosa. — Zopet je zadela naš narod težka izguba. Kakor blisk se je razširila v torek novica, da je zadet od kapi, umrl v Ljubljani g. Ivan Abram

posestnik in trgovec z lesom v Trstu v dobi šele nekaj nad 50 let. Minuli ponedeljek se je mudil po opravih v Ljubljani. Zvečer je bil skupaj s svojim prijateljem nadporočnikom Knavsom. Po 10. uri sta se ločila na Šempeterski cesti in Abram je odšel po kolodvorskih ulicah. Pred mestno kopeljo pa se hkratu zgrudi na tla. Ljudje so ga našli ležati onesvestelega ko mu je še bila žila. Prišel je naglo zdravnik, ki je konstatiral mrtvoud, med tem ko so ga prenesli v bolnišnico, je pa že izdihnil. V četrtek zjutraj so ga prepeljali iz Ljubljane v Trst, kjer je bil jako veličasten pogreb z južnega kolodvora na tamošnje pokopališče.

Rajni Ivan Abram je bil sin spoštovane družine v Tupeljčah pri Štanjelu na Krasu, a sam je bil najvzornjši rodoljub. Bil je devet let načelnik tržaške hranilnice in posojilnice ter je mnogo pripomogel v to, da se zgradi v Trstu „Narodni Dom“.

O tej nesreči poroča „Slovenec“ mej drugem to-le: Zdravniki so izjavili, da je g. Abram pal na nos in da mu je kri sapnik zalila. Iz Trsta došli njegovi sorodniki so izjavljali, da je g. Abram uro in verižico navadno nosil pri sebi. Ako se v Trstu ne bo dobilo ure, tedaj mu je kdo uro iztrgal ali pa ga je celo napadel in ga sunil, da je potem g. Abram tako nesrečno padel.

Počivaj v miru, blaga duša, tvoj spomin ostane mej Slovenci neizbrisen.

— V ponedeljek po noči pa je umrl v Ljubljani zelo nadarjeni slovenski pesnik Josip Murn-Aleksandrov v dobi še le 21 let. Živel je v revščini in umrl na sušici.

Profesor Viktor Bežek nadaljuje predavanje o našem pravopisu zlasti v izreki trdega l v knjižni slovenščini dne 4. julija t. l. ob 11. uri dopoludne v čitalnični dvorani. Gostje dobrodošli.

Vprašanje deželne norišnice. — To vprašanje postaja pri nas pereče in je tudi velikanske važnosti. Pa ne samo vprašanje deželne norišnice, marveč tudi vprašanje deželne bolnišnice, katera ni nič manj, ako ne še bolj potrebna kakor deželna norišnica. Zato pa se oglašajo gospodje zdravniki po listih in brošurah, da zagovarjajo vsak svoje mnenje ter svetujejo, kaj bi bilo boljše in koristnejše za deželo kakor tudi, kaj da bi bilo najumestniše glede zgradbe naših deželnih zdravstvenih zavodov. Kakor kaže naš uvodni članek, katerega spisuje deželni poslanec g. dr. Aleksij Rojic, ima on, govoreč o zidanju naših deželnih zdravstvenih zavodov, pred očmi dvoje momentov t. j. zdravstveni in pa ekonomični moment z ozirom na jako skromno gnotno stanje naše dežele. On bi hotel ta dva momenta združiti tako, da bi bilo prekrbljeno kakor zahtevajo sedanje razmere za ozdravljen na telesu in na duhu bolnih deželanov, hotel bi pa tudi, da bi se to tako oskrbelo, da ne bi naložilo deželi in ljudstvu takih žrtv, katerih bi ne moglo prenašati. Dr. Pontoni pa je izdal brošuro, v kateri govori le o norišnici. On bi hotel, da zgradi naša dežela norišnico po najvišjem vzoru takih zavodov, kar nič oziraje se na ekonomične razmere naše dežele. Te dni smo čitali te dni, da je umrl v Moskvi nek ruski grof, ki je zapustil vse svoje ogromno premoženje znašajoče približno 106 milijonov kron, za humanitarne zavode. Ako bi imela naša dežela takega mecena, potem bi seveda vsakdo z navdušenjem pozdravil Dr. Pontonijev načrt, ter bi se dal sezidati pri nas zavod za umobolne po paviljonskem in kolonijalnem zistemu, da bi mu ga ne bilo para na svetu.

Ker pa pri nas mecenov nimamo, in simora dežela iz svojih skromnih sredstev napraviti sama sicer jako potrebne zdravstvene zavode, ni drugače nego da se idealni nekoliko skrejšjo ter da pridemo do tega, česar ne o b h o d n o p o t r e b u j e m o. Naš deželni odbor je po nalogu deželnega zbora kupil kakor smo že večkrat povedali, ob Šempeterski cesti zemljišča obsegajoča 26 oralov s prvotnim namenom, da se tam sezidajo deželna bolnišnica, norišnica in hiralnica.

Dr. Pontoniju pa ne zadostuje ta prostor ne z ozirom na njegov obseg, ne z ozirom na njegovo lego kakor tudi ne glede njegove kakovosti niti ne z a s a m o n o r i š n i c o. Vsled tega se ni mogla komisija, ki je bila izbrana v ta namen, da študira vprašanje glede zidanja naših zdravstvenih zavodov, in katere član je bil tudi dr. Pontoni, ozirati na njegove predloge. Ako pa se je z dr. Pontonijem kot členom te komisije nekako čudno postopalo in se je, kakor on sam toži v svoji brošuri, nekaj sklenilo, ne da bi bil on navzoč pri sklepanju dotičnega ožjega komisijskega odseka, to je pač druga stvar, ki nima z bistvom današnjega perečega vprašanja nič skupnega, ki pa žal dokazuje, kako samoblastno v naši deželi nekaterniki s a m i

vladajo. Da so pa u s o d e p o l n e posledice samoblastnega postopanja, ima dr. Pontoni popolnoma prav. To nam kaže goriško mestno pokopališče, na katero se on v svoji brošuri tudi sklicuje. Koliko se je trudil dr. Rojic leta 1882, ko je bilo nastalo pereče vprašanje glede premestitve mestnega pokopališča in je šlo za to, kje naj bi se kupil potreben prostor za novo pokopališče; kako odločno je on nastopil v časopisu in v brošurah proti temu, da se je kupil prostor za novo pokopališče, na katerem se isto zdaj nahaja. Seveda mesto upoštevanja njegovih nasvetov in njegovih resnih svaril žel je dr. Rojic takrat zasramovanje in zasmehovanje celo od svojih lastnih kolegov, ki so mu očitali, da ničesar ne ve in ničesar ne razume.

In zdaj!?

Zdaj seveda so vsi prepričani, da je imel dr. Rojic popolnoma prav ter da niso oni isti, ki so njega zasmehovali, ali ničesar vedeli in ničesar znali, ali pa da so imeli pri tem svoje posebne namene, ki so pa danes na veliko kvar mestu in ki so krivi, da mora mesto za pokopališče vsako leto več tisočakov trošiti, nego pa bi mu jih — donášalo!

Torej vprašanje glede zidanja deželnih zdravstvenih zavodov je pereče. Poklicani činitelji naj se torej trikrat poprej premislijo, predno se izrečejo za tak načrt, katerega bi izvršitev morali že po nekaj letih obžalovati, in ki bi deželo mnogo, mnogo stal nego da bi donášal istej koristi iz zdravstvenem in gospodarskem pogledu.

Prvo sv. obhajilo. — Včeraj na dan svojega patrona sv. Alojzija je pristopilo k prvemu sv. obhajilu lepo število učencev in učen „Šolskega doma“. Ta prelepa in ginljiva slovesnost se je vršila pod vodstvom čast. gospoda kaplana Kovačiča v cerkvi sv. Ivana.

Povozil je kolesar včeraj zjutraj ob polu sedmih na cesti, ki vodi proti mestnemu pokopališču, učenko „Šolskega Doma“ Justino Gorjan v belo oblečeno, ko je šla k prvemu sv. obhajilu. Vrgel jo je na tla, druge nesreče slučajno ni bilo nego ta, da si je učenka pomazala belo oblačilo in da je bila zdrobljena na kose sveča, katero je nesla v roki.

V četrtek večer bi se bila zgodila na telovadnem trgu nezgoda, ako bi ne bilo paznosti kolesarja. A to je dalo povod, da so sledila izzivanja s „ščavo“ in „porko de ščavo“ in vmes tudi nekaj udarcev.

Opozoriti moramo, da postajajo kolesarji, vozeči bodisi izven mesta kakor tudi po mestu, tako nesramno brezobzirni, kakor da bi jim bilo v resnici že vse dovoljeno. In ako čitamo kedaj da je posebno na deželi kak kmet kakemu kolesarju zasolil gorko preko vseh, ali pa tudi z bičem preko pleč, se prav čisto nič ne čudimo, ko zremo sami to brezobzirno gonjo nekaterih kolesarjev celo po mestu, da in še več, celo po prepovedanih ulicah in drevoredih! Ali poklicani činitelji tega prav čisto nič ne vidijo in posebno pa naša policija?!

Volitve v pridobinske komisije za obdačence III. razreda. — Volilci davčnega okraja Kanal volijo 24. junija, davčnega okraja Ajdovščina 26. junija od 10.—12. predp. in davčnega okraja Goriška okolica 28. junija od 9.—12. ure predp. po enega volilnega moža. Volitev za goriško okolico bo pri davčnem oddelku c. kr. okr. glavarstva (Gledališka ulica št. 5.).

Izvoljeni volilni možje bodo volili dne 10. julija pri omenjenem oddelku okr. glavarstva v Gorici jednega uda v komisijo in jednega namestnika.

Iz Kožbane nam pišejo: Zopet treba zavrniti tukajšnjega dopisnika „Soča“, ki je dne 21. maja pral „zamorca“, ki tolaži svoj filistrski želodec s sirom.

Ta dopisnik trdi, da ligvorjanska morala dovoljuje izrek: „Reci, da ti ne poreče“. — Prašam vas g. dopisnik, ali ste kedaj čital „ligvorjansko moralo“, ki je pisana v latinskem jeziku? Znano je, da niste trgal hlač po latinskih šolah; torej je ta veleumno sestavljena „morala“ za vas nerazumljiva knjiga. Ko ste pisal o „morali“ svetnika in učenjaka Liguorija, ste bil podoben slepecu, ki hoče soditi lepoto raznih barv. — Pečajte seraje s poukom ljudske šole! „Kopitar naj sodi le kopita“!

Isti dopisnik „Soča“ obsojuje grdo navado: „obrekovati ljudi, kimu niso nikoli nič žalega sorili“ — a ni pomislil, da je s tem obsodil sebe in tovariše — dopisnike „Od beneške meje“ — kajti oni so prvi obrekovali nedolžne ljudi, ki jim niso nič žalega storili. — In do-

pisi iz Kožbane, katere je „Soča“ v novejših časih donášala, ali niso tudi oni polni obrekovanja? — A ta obrekovalni volk misli, da ima pravico, nedolžnim jagnjetom motiti vodo — brez ugovora in brez kazni; odrasčeni naj se pustijo strahovati s „Primorcem“ in s „Sočo“, kakor šolski otročiči z zaporom in šibo — brez ugovora in brez opravičenja! On misli, da kdor se opravičuje ter resnico razkazuje proti napadniku — že s tem obrekuje. Take krive nazore treba zapoditi črez hribe in gore! — Kožbanski tamburaški zbor jim do nagle vode — popotnico zagode.

Iz Kožbane se naznanja vsim Mišam iz zahodnih Brd, da bo dne 23. t. m. zopet shod na Vrhovlji pri Šmartnem. Zatorej — Miši, pridite tija pravočasno, da vdobite še kaj „marvincov“, da se ne boste potem jezile kakor zadnjic.

Torej le vkup, miši,
Kar vas je pri hiši!
Gradivo pridno zbirajte,
V „Sočo“ z njim marširajte,
Da bo več poplave
In vode — rjave. . . .

Svilodov se je prodalo na tukajšnjem trgu do četrta zvečer 11.140 kg. — Cena je bila in sicer najnižja 2.30 K, najvišja 3.10 K in povprečna 2.78 K, včeraj pa je bila cena povprečno 3.04 K.

Siten berač. — V nedeljo so aretirali v ulici Vetturini 34letnega Jožefa Marana iz Gorice. Zahteval je namreč od ljudi s silo milodarov.

Tatje. — Prejreteklo noč so ulomili neznanji tatje v Orzanovo prodajalnico na Franc Jožefovi cesti. Nočni čuvaj je nekaj slutil, ko se je bližal štacuni, je stal pred njo nek človek še precej visoke postave. Ko ga je nočni čuvaj vprašal, kaj tam išče, zagnal je neznanec proti njemu kos opeke, ki bi ga lahko močno poškodoval, ako bi se čuvaj k sreči pravočasno ne umaknil. V tem hipu prideta iz dvorišča dva druga neznanca človeka, pokličeta onega, ki je bil na straži in vsi trije zbeže. Nočni čuvaj tekkel je po policijo, sklicali so gospodarja in ta je konstatiral, da mu je bilo vkradenih 16 kron drobiža in več poštnih znamk, vsega skupaj v vrednosti 76 kron. Policija dozdaj zlikovcev še ni dobila.

Zaprli so 64letnega Matija Fabijana iz Banjšice zaradi beračenja.

Požar. — V sredo zvečer je pogorela posestniku Janezu Slejko na Ravnah pri Črnicah klet in gospodarsko poslopje z vinsko posodo in drugim kmetijskim orodjem vred. Škoda se ceni na približno 2000 kron. Slejko je bil pa le deloma zavarovan.

Z Livka nam pišejo: Preteklo soboto imeli smo tukaj veliko povodenj. Potoki so silno narasli in napravili veliko škodo. V sosednji beneški vasi Zaplatišče pa je neki mali potok, ki je navadno brez vode, odnesel 6-letnega dečka Val. Petričiča. Deček je hotel preskočiti mali potok, pa pri tem padel tako nesrečno, da se je na glavi močno ranil. V nedeljo zjutraj našla ga je stara mati mrtvega in silno ranjenega po vsem životu pri nekem hlodu.

Uradna izvestja o letošni letini, kakor ista kaže k sredi meseca junija, so takale: Trta je povsodi v najlepšem cvetju, oidium in peronospora ne nastopata tako nevarno, ker se ju odganja s pogostim škropljenjem z modro galico in se pridno žveplja.

Sadje. Velika vročina in suša v zadnjem času je provzročila, da je v mnogih krajih odpadel zarod. Le v Dalmaciji, na Primorskem, v Bukovini in v nekaterih krajih Galicije je pričakovati mnogo sadja.

Jabolka bodo na splošno letos le srednje obrodila, bolje kažejo hruške. Črešnje so se v Primorju in v južnem Tirolu dobro obnesle, drugod srednje. Češplje in slive kažejo srednje dobro. Breskve in marelice obetajo na Primorskem obilo. Oljka kaže v Dalmaciji in v Primorskem prav dobro. Krompir obeta povsodi jako dobro. Seno je lepo le v planinskih deželah, na Primorskem in v Bukovini pa le deloma ugodno.

Sneg. — Zadnjo soboto in nedeljo je na več krajih nastalo uprav zimsko vreme. Sneg je padel na nekaterih krajih na Češkem in na gor. Štajerskem okoli Mürzzuschlaga. Tudi v Meranu na Tirolskem je zapadel. Na Višarjih je padlo nad 20 cm. novega snega. Pri nas pa je bilo le nekoliko hladnejše vreme.

Realka v Idriji. — Naučno ministerstvo je dovolilo, da ustanovi idrijska občina na svoje stroške spodnjo realko, odobrilo učni načrt za ta zavod ter pooblastilo deželni šolski svet, da otvori prvi razred pričenši s prihodnjim

šolskim letom, ako bodo pravočasno izpolnjeni vsi pogoji.

Odlikovanje slovenskega peveca. Naš rojak dvorni operni pevec Fran Naval (Pogačnik) je imenovan c. kr. komornim pevcem.

Dopolnilne volitve v občinski svet tržaški. — Dne 14. t. m. je bilo v III. volilnem razredu v Trstu treba voliti jednega poslanca ozir. obč. svetnika. Od 3600 volilcev jih je prišlo na volišče 617. Kandidat progressove stranke Dr. Depiera je dobil 517 glasov, mej temi glasovi pa je bilo nad 200 mag. uradnikov.

Romunska šola v Istri. — Istrski dež, odbor pozivlje c. kr. istrski dež. šol. svet, naj takoj stori korake za ustanovitev romunske šole v Šušnjevicah v Istri. Za 17.000 slovanskih otrok pa istrski dež. odbor nima noveca!

Družbinsko potovanje „Slov. planinskega društva“ v Dalmacijo, Črno goro, Hercegovino in Bosno.

Po naročilu občnega zbora stopa odbor „Slov. planinskega društva“ pred slovenski narod s projektom skupnega potovanja v Dalmacijo, Črno goro, Hercegovino in Bosno, ki bi se naj izvršilo v dobi 10 dni od 29. avgusta do 7. septembra t. l.

Odbor si je prizadeval, da sestavi zanimiv vzpored in premotri denarno vprašanje. Ko je potrebne te priprave dognal, vabi odbor s tem Slovence in Slovenke, da se zglašajo k udeležitvi pri tem potovanju.

Prvo veliko potovanje je to, ki ga pripravlja sedaj „Slov. planinsko društvo“ v 8. letu svojega obstanka. Da se je izbrido kot cilj prvemu društvenemu potovanju slovanski jug, more vsakdo tem bolj odobravati, ko se odlikujejo ravno Dalmacija, Črna gora, Hercegovina in Bosna po tolikem prirodnem krasu, da sluje izlet v te dežele že dolgo kot jeden najzanimivejših. Potovanje po morju prevlada v potnem vzporedju, kliče za to po skupnosti, ki bi jo družila prijateljska vez na ladji.

Za potovanje po morju najamemo poseben salonski parobrod, ki popelje izletnike do najlepšega, česar ni smeti prezreti pri obisku slovanskega juga. Na koprni preskrbi planinsko društvo vozove in vlake, isto preskrbi tudi že v naprej prenočišča in hrano, tako da ne obteži posameznega izletnika nikaka skrb in mu bo marveč le uživati ob priskrbljenih udobnostih in radovati se krajev, ki mu jih pokaže vsak dan novo obilico.

Stroške potovanja proračunal je odbor vsega skupaj na 240 K in so v ta znesek vračunani vsi izdatki za vožnjo iz Trsta počeni po morju, po železnicah, z vozovi in pa za hrano brez pijače, vračunana so prenočišča, vstopnine, napojnine in vodstvo ves čas potovanja tja do Zagreba, kjer se družba razide.

Izlet ob takih najnižjih stroških omogoči le zadostno število izletnikov, to je 90 in pozivlja za to odbor vsakogar, ki bi bil voljan, posetiti dežele južnih naših bratov, naj se javi „Slov. planinskemu društvu“ do 20. junija. Do 3. julija je vposlati društvu 80 K predjema, ki se vračuni izletniku na dobro. Predjem zapade pa društvu v korist, ako odstopi priglaselec in ni izkazal, da mu brani le neodložljiva ovira, udeležiti se izleta. Ostalih 160 K je vplačati društvu najkasneje do 15. avgusta. Ker je največje število izletnikov, ki se jih sprejme, 90, svetuje se, naj se vposlje oglase čim prej, ker se na oglase, segajoče čez to število, ne bo moči ozirati. Za primer, da ne pride do izleta, se vrne vposlani denar.

Objavljajoči v nastopnem nadrobnejši vsopred potovanja, želimo, naj bodi prvo naše drštveno potovanje vsem udeležencem v korist in veselje, narodu

našemu pa v dostojno reprezentacijo v tujini.

Program potovanja: I. dan. Odhod iz Trsta ob 7. uri zjutraj. Vožnja ob obali Istorski v Pulj, kjer si ogledamo prvo avstrijsko vojno luko. — Obisk Malega Lošinja najvažnejšega našega zdravišča na jugu.

II. dan. Zadar. Ogledovanje mesta. Vožnja v Šibenik. Z malim parobrodom po Prokljanskem jezeru v Skradin (Scardonn) in potem k slapovom Krke.

III. dan. Trogir (Traun). Ogledovanje tega glede benečanskih stavb najvažnejšega mesta v Dalmaciji. Vožnja skozi divni Kaštelanski zaliv (Jette Castello) v Spljet. Ogledovanje mesta, osobito pa svetovnoznamenite Dioklecijanove palače. Z železnico v izkopano rimsko mesto Solin (Salona).

IV. dan. Obisk Hvara (Lesina), starodavnega mesta Korčule in Gruža (Gravoso). Izlet z malim parobrodom v Rijeko (Ombla), ogledovanje Dubrovnika in pohod otoka Lokruma (Lacroma).

V. dan. Boka-Kotorska. Vožnja skozi najlepši zaliv v Evropi v Kotor (Kattaro). Odtod z vozmi po krasno izpeljani cesti ob Lovčenu na Krstac, Njeguš in Cetinje, kjer si ogledamo vse znamenitosti junaške Črne gore.

VI. dan. Odhod iz Kotora naravnost v Metković, kjer zapustimo parobrod. Iz Metkoviča po železnici v Mostar.

VII. dan. Ogledovanje Mostara in veleznanih vožnja v Sarajevo.

VIII. dan. Ogledovanje Sarajeva, Ilidža itd.

IX. dan. Odhod iz Sarajeva z železnico preko Bosanskega Broda v Zagreb.

X. dan. Zjutraj prihod v Zagreb, kjer se družba razide.

Natančni program sledi. — Oglase sprejema „Slovensko planinsko društvo“ v Ljubljani.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. štev. 23,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljšveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidarskič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mline v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. štev. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izber, kakor: sukno, platno, prtino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju

pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vez na v platno 2 kroni, ozioroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotrdžih Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentaerju v Ljubljani in Florjanu v Kranji.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanic“ t. j. licnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenici in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krečmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

v Gorici

Ozka ulica št. 1. — Via Stretta št. 1.

Priporoča iz lastne zaloge izvrstne in trpežne škropilnice proti peronospori,

(prenovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. — Škropilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji škropilca.

Cena je zelo nizka.

Sprejemlje v popravo in v prenovljenje škropilnice raznih sistemov in postreže v popolno zadovoljnost stranke.

Priporoča tudi stroje za žveplanje sodov iz cinkanega železa, pripravo za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanje m pri točenju iz soda (kan), mehove za žveplanje grozdja raznih sistemov, cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice. — Sprejema vsa v kleparsko obrt spadajoča dela, postavlja strelovode itd. itd.

Knjiga „Naši narodni grehi“ se dobiva v „Narodni tiskarni“ v Gorici in pri knjigotrdžcu g. Likarju. V nobeni slovenski hiši ne bi smela manjkati ta knjiga, iz katere se moramo učiti, kako živeti res slovenski in kako se ogibati narodnih grehov. Baš sedanje volitve po obmejnih slovenskih pokrajinah so zopet pokazale, kako potrebni smo še narodnega pouka. Zatorej Slovenci, ne izogibajte se tej prekornosti knjigi in naročite si jo! Cena knjigi je 50 vinarjev po pošti 5 vin. več.

Harmonij

s 5 oktavami v dobrem stanu se odda za 200 kron. Kje, pove uredništvo.

Proti Železnato vino

malokrvnosti

lekarnarja G. Piccoli v Ljubljani,

dvorn. založnika Nj. Svetosti papeža, po analizi

gosp. profesorja Fresenius v Wiesbaden-u

ima v sebi 90krat več železa

kakor druga po reklamni nezaslužno sloveča china-železnata vina, katera često nimajo več železa v sebi, kakor vsako ceno namizno vino.

Vsled tega največje jamstvo za izdatnost tega vina pri malokrvnih, nervoznih ali vsled boleznih oslabeledih oseb, kakor tudi še posebno pri bledih, slabotnih in bolehalih otrocih.

Dobiva se v steklenicah po pol litra v Gorici pri g. lekarnarju G. Piccoli. — Zunanje naročbe proti povzetju.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67,

prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

NAZNANILO PRESELITVE.

Tvrdba I. Drufovka, Gorica

tovarniška zaloga

usnja, podplatov in tovarna nadplatov

naznanja

da se je 15. t. m. preselila s Travnika št. 5 v lastno hišo v

Gosposko ulico hiš. štev. 3.

(nasproti „Monte di Pietà“.)